

АКСІОЛОГІЯ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ШЛЯХУ ДО РОЗБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Носенко Олександр Володимирович
кандидат філософських наук
старший викладач кафедри
філософії права та юридичної логіки
Національної академії внутрішніх справ

Політичні відносини червоною ниткою пронизують всі сфери життєдіяльності суспільства, породжуючи владні зв'язки між різними соціальними групами, інститутами та індивідами. Характер таких зв'язків має різну природу та направленість. Відповідно, варто говорити про політику економічну, релігійну, національну тощо. В останній час актуалізується питання стосовно правової політики, обумовлене соціально-політичними трансформаціями в світі та державотворчими процесами в Україні зокрема. Правова політика гарантує цивілізовану реалізацію всіх інших видів політики за рахунок цілеспрямованої та системної діяльності державних та муніципальних органів зі створення ефективного механізму правового регулювання та цільового використання юридичних засобів. З метою виділення суттєвих характеристик правової політики, її реалізації та динаміки функціонування в соціумі, зокрема, її ролі та значення у становленні громадянського суспільства в Україні, варто, в першу чергу, окреслити каркас політико-правових цінностей як орієнтирів сталого розвитку суспільства та держави.

Цінності, являючись ідеальними по своїй природі, є для суспільства горизонтом можливого розвитку соціальної дійсності. Однак, суспільство, вирішуючи задачі по забезпеченню своєї життєдіяльності і стабільності, може вносити і вносить істотні корективи в систему соціальних відносин, пристосовуючи її для найбільш повного і адекватного освоєння соціальної

реальності. І хоча цінності не можуть бути спільними в повному об'ємі для всіх соціальних груп і соціальних прошарків суспільства, в даному випадку, політичні та правові цінності постулюють такі ознаки як верховенство, загальнообов'язковість, публічність та ін. Тому одним із ключових завдань політики є інтеграція різних соціальних груп за рахунок підкорення їх інтересів інтересам цілого – вираження єдиного загальнонародного інтересу, визначення місця в ньому кожної соціальної групи. А правові цінності, завдяки норм права, виступають основним засобом реалізації як політичних так і інших соціальних цінностей.

Світоглядними орієнтирами людського буття, які у свідомого громадянина спрацьовують на рівні правової інтуїції виступають наступні політико-правові цінності:

- 1) свобода, як ключова, фундаментальна цінність, яка впливає із самої сутності людини – людської гідності і, таким чином, знаходить свій вираз у духовності соціуму, його культурі, а, отже, і у праві [1, с.138-139];
- 2) рівність, яка полягає в пропорційному розподілі прав та обов'язків, рівності всіх перед законом та судом;
- 3) справедливість як відповідність між практичною роллю різних індивідів у житті суспільства та їх становищем, між правами та обов'язками, їх діяльністю і винагородою, реальними заслугами та їх громадським визнанням, між злочином і покаранням [3, с.350].

Це є також триєдність сутнісних властивостей права, яку можна охарактеризувати як три модуси єдиної субстанції, три взаємопов'язаних значення одного сенсу: одне без іншого не можливе по природі. В той же час, вказана «правова трійця» цінностей є запорукою становлення громадянського суспільства будь-якої держави, враховуючи її національно-культурні, релігійні, економічні та інші особливості.

Ціннісним аспектом в контексті розбудови громадянського суспільства в Україні виступає також удосконалення законодавчої бази. В контексті цього доречно згадати слова другого Президента України Л. Кучми у виступі,

присвяченому 10-й річниці Незалежності України: «Нам потрібна системна законотворча робота в усіх сферах, потрібна така законодавча база, яка б сприяла широкому і реальному залученню людей до участі в усіх справах – державних та суспільних. Це необхідна і визначальна риса громадянського суспільства» [2, с.5.]. На жаль, на сьогодні, навіть основний державний документ – Конституція України, характеризується такими вадами як проблема реалізації її основних засад, зокрема, закріплених в ній соціальних культурних та інших прав та свобод; узгодження галузевого законодавства з основними її положеннями, а відтак, вимога їх конкретизації; перехідний її характер відповідно до перехідного типу держави та нашого суспільства загалом.

В основі будь-якої правової політики має бути наявність також правової ідеології, яка, в свою чергу, корелюється рівнем розвитку політичної та правової свідомості громадян. У зв'язку із складною зовнішньополітичною, і, як наслідок, внутрішньополітичною ситуацією, що склалась на сьогодні в Україні, відразу стають очевидними проблеми не просто громадянського суспільства, а, в першу чергу, малопродуктивної, несформованої і дещо «дефектної» політичної культури нашої громадськості. З огляду на це, варто відмітити, що важливими елементами у розбудові громадянського суспільства в Україні є як суб'єктивні фактори правової політики так і вироблення комплексу ефективних програм, цілей та завдань на загальнодержавному рівні.

Список використаних джерел:

1. Гришук О.В. Людська гідність у праві: філософські проблеми – Л.: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2007. – 428с.
2. Незалежна України відбулася остаточно і безповоротно: виступ Президента України Л. Д. Кучми на урочистих зборах, присвячених 10-й річниці Незалежності України. Національний палац «Україна», 23серпня 2001р. // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 157 (28серпня). – С. 5-7.
3. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики: Словник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 416с.